

MONITORING KVALITY OVZDUŠIA – ROVINKA A OKOLIE

Obecné zastupiteľstvo v Rovinke schválilo dňa 26. júna 2019 **prenájom mobilnej meracej jednotky** od Slovenského hydrometeorologického ústavu (Uznesenie č. 64/2019). Priamo v obci na parkovisku pri malom jazere bola meracia stanica inštalovaná v októbri 2019. Meranie sa realizuje kontinuálne od 23. októbra 2019 s jedným dlhým prerušením v trvaní piatich týždňov od 13. novembra do 21. decembra 2019. SHMÚ v Rovinke aktuálne meria **hodinové koncentrácie prachových častíc PM 10, SO₂, CO, NO₂, NO_x, benzén a benzo(a)pyrén (BaP)**.

Na prevádzku mobilnej meracej stanice sme dostali dotáciu 1 500 € z dotačného programu Bratislavského samosprávneho kraja – dotačná schéma **INDIVIDUÁLNE DOTÁCIE 2020** na úhradu časti nákladov projektu: „Monitoring kvality ovzdušia – Rovinka a okolie“. Ide o podporu BSK na projekty so všeobecne prospešným účelom.

Mobilná meracia stanica SHMÚ v Rovinke

Od 1. júla 2019 Rafinéria Slovnaft aj na základe dopytu a podnetov od občanov získaných aj počas verejnej diskusie *Hovorme spolu o (čistom) ovzduší* (konala sa v Rovinke v marci 2019) udelila SHMÚ súhlas na zverejňovanie hodinových koncentrácií znečisťujúcich látok v ovzduší z meracích staníc v Rovinke, vo Vlčom Hrdle a v Podunajských Biskupiciach prostredníctvom webovej stránky SHMÚ. Slovnaft v Rovinke aktuálne meria prachové častice **PM 10** a **PM 2,5**, škodlivý prízemný ozón **O3**, **SO2**, **CO**, **NO2**, **NOx** a **benzén**.

Vzhľadom k tomu, že PAU je rozsiahla skupina chemických zlúčenín, pre ich laboratórne stanovenie bola vo všeobecnosti zvolená ako referenčná zlúčenina **benzo(a)pyrén (BaP)**, ktorý sa v súčasnosti **monitoruje aj u nás v Rovinke prostredníctvom mobilnej meracej stanice SHMÚ**. Koncentrácie karcinogénnej znečisťujúcej látky BaP v mnohých mestských oblastiach sa pohybujú nad prahovými hodnotami stanovenými na ochranu ľudského zdravia, a to najmä v strednej a východnej Európe.

Kvalita ovzdušia u nás v obci a jej okolí je ovplyvňovaná aj smerom a rýchlosťou vetra, rozptylovými podmienkami a emisiami z rôznych zdrojov ako sú napríklad veľké zdroje znečisťovania ovzdušia Slovnaft a spaľovňa ZEVO (mestská Spaľovňa komunálneho odpadu OLO), a zdroje ako dočasná Obaľovňa živičných zmesí Ketelec (asfaltáreň), nelegálna skládka známa pod starým názvom „Vassal Eko“, betonárka v katastri Podunajských Biskupíc, výstavba D4R7, vo vykurovacom období aj spaľovanie tuhých palív v domácnostiach a v neposlednom rade hustá doprava.

Pri spaľovaní odpadu v spaľovniach vzniká odpadový plyn, ktorý je rovnako vypúšťaný do ovzdušia. Ten obsahuje mix rôznych chemických látok v závislosti od toho, čo je vstupným materiálom pre spaľovanie. Mnohé z vypúšťaných škodlivín sú zdraviu a životnému prostrediu škodlivé látky ako sú dioxíny, furány a ďalšie perzistentné organické látky.

Rozptylové štúdie emisií z významných stacionárnych a z líniových zdrojov znečisťovania ovzdušia, ktoré hodnotia **vplyv veľkých zdrojov znečisťovania ovzdušia a plánovaných zdrojov na existujúcu a budúcu úroveň znečistenia ovzdušia** v našej lokalite nám dodnes neboli sprístupnené. Pritom **podľa Aarhuského dohovoru máme právo na prístup k informáciám o životnom prostredí**.

Zákon o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia sa mení teraz po 22 rokoch, Zákon o ovzduší je aktuálne novelizovaný po desiatich rokoch. Dobrou správou je, že ovzdušie začína byť diskutovanou témou, o ktorú má záujem nielen odborná verejnosť.

Základným východiskom pre hodnotenie kvality ovzdušia sú merania koncentrácií znečisťujúcich látok v ovzduší, ktoré realizuje SHMÚ v rámci stacionárnych staníc Národnej monitorovacej siete kvality ovzdušia (NMSKO). Nové stanice SHMÚ financuje z Kohézneho fondu EÚ, kým do Environmentálneho fondu putujú poplatky od veľkých a stredných znečisťovateľov ovzdušia.

Obce Rovinka, Dunajská Lužná, Miloslavov, Kalinkovo a Hamuliakovo spoločne požiadali Ministerstvo životného prostredia SR a SHMÚ o zriadenie stacionárnej meracej stanice v rámci Národnej meracej siete kvality ovzdušia kvôli komplexnému hodnoteniu kvality ovzdušia. Žiadosť žiaľ bola v tejto fáze zamietnutá. SHMÚ prisľúbil pripraviť porovnanie meraní z mobilnej meracej stanice SHMÚ a meracej stanice Slovnaft v Rovinke.

Na Slovensku máme iba 38 staníc v rámci Národnej meracej siete kvality ovzdušia (NMSKO), ďalších 14 budú v dohľadnej dobe inštalovať. Aj tak to žiaľ bude málo. Prevládajúce severozápadné prúdenie vetra je priaznivejšie pre Bratislavu. Nedá sa to ale povedať o obciach smerom na Šamorín. SHMÚ má v Bratislave iba 4 meracie stanice kvality ovzdušia. Pri prevládajúcom prúdení vzduchu tieto stanice nezachytia rozptýlené emisie zo zdrojov ako Slovnaft či ZEVO, pretože stoja mimo trajektórií emisií z týchto zdrojov. V rámci kraja je ešte jedna meracia stanica v NMSKO umiestnená v Malackách.

Otázkou preto zostáva z akého nezávislého zdroja budeme mať pravidelne aktualizované informácie a dáta o kvalite ovzdušia, na základe ktorých budeme môcť určovať ciele opatrenia na zlepšenie kvality ovzdušia a posudzovať ich dopady. Mobilná meracia stanica je u nás iba dočasne.

Mnohým mestám a obciam na Slovensku chýbajú objektívne a komplexné informácie o všetkých relevantných zdrojoch znečisťovania ovzdušia. Okrem dopravy a lokálnych kúrenísk kvalita ovzdušia závisí aj od niektorých priemyselných technologických celkov (umiestnených častokrát mimo katastra či daného okresu, v smere prevládajúceho prúdenia vetra), od skládok odpadu, poľnohospodárskej výroby, lokálnej chemickej výroby, spaľovní odpadu či od viacerých zdrojov pôsobiacich súčasne.

V Rovinke dňa 28.11.2020

Napísala:

Ing. Veronika Basta

predsedníčka komisie ochrany životného prostredia

a verejného poriadku, poslankyňa Obecného zastupiteľstva v Rovinke